

ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ (історіографічний аспект)

Головні здобутки у дослідженні цієї проблематики представили сучасні науковці, які також зосередилися на вивченні еволюції організації та змісту навчання у різних типах навчальних закладів західноукраїнських земель. Значна частина доробку про розвиток різних складових системи професійної освіти у західному регіоні підготовлена фахівцями у галузі історичної науки, що зумовило послаблення вивчення дидактичних аспектів та розширює перспективи їхнього осмислення з позицій педагогічної науки. Цінним досвідом підготовки фундаментальних колективних досліджень, як стратегічного напрямку вітчизняної історико-педагогічної науки, стала реалізація масштабного наукового проекту у вигляді серійного видання про вищу педагогічну освіту в Україні. Нагромаджено значний доробок про розвиток фахової освіти у загальноосвітніх і спеціальних закладах. Складністю, багатшаровістю відзначається архітектоніка історіографії окремих напрямів, галузей, засобів загальної та неперервної освіти.

Ключові слова: професійна освіта, Західний регіон Україна, історіографія, навчальні заклади, дослідження.

Науково-педагогічна література про розвиток організації і змісту навчання у загальноосвітніх закладах західного регіону України вирізняється за територіальною, хронологічною, тематичною, методологічною та іншими ознаками. Її історіографічний аналіз ускладнюють неузгодженість понятійно-категоріального апарату та інші суб'єктивні й об'єктивні обставини.

Архітектоніка історіографії професійної освіти виглядає чи не найскладнішою, що пояснюється багатшаровістю, складністю цього педагогічного феномену, який за своїми структурно-змістовими характеристиками виявився чи не найбільш мінливим серед інших складових системи освіти. Навіть укладачі фундаментальної "Енциклопедії освіти" [6]

уникають з'ясування його сутності, хоча пропонують визначення численних пов'язаних з ним понять. Отож, в унісон з радянською традицією [14, 212-221] сучасні академічні видання трактують професійну освіту як результат оволодіння певним рівнем знань і навиків діяльності з конкретної професії та спеціальності. Підготовку фахівців для трудової діяльності у різних галузях господарства, науки, культури забезпечують навчальні заклади різних типів (вищі, середні спеціальні, професійно-технічні), а удосконалення рівня професійних знань здійснюється у процесі виробничої діяльності та через системи підвищення кваліфікації.

Вітчизняні науковці досліджують широкий комплекс проблем організаційно-управлінського і дидактико-методичного характеру, пов'язаних з розвитком професійної освіти в Україні на початку XXI ст.; дискутуються концептуальні засади її реформування, посилюється інтерес до її осмислення у ракурсі європейського освітнього простору. В такому контексті важливо відзначити, що авторитетні учені (В.Кремінь, Н.Ничкало, ін.) акцентують на необхідності поглибленого вивчення історичного досвіду розвитку професійної освіти в Україні, зокрема й на регіональному рівні [19].

Масив наукової літератури з історії її розвитку у західноукраїнському регіоні відображає множинність внутрішньої структури професійної освіти, як системного об'єкта, що охоплює різні предметні галузі трудової діяльності та професійного розвитку на всіх етапах життєдіяльності особи. Кожен компонент професійної освіти являє собою окрему складну підсистему надання освітніх послуг. Зважаючи на такі обставини, найоптимальнішим вважаємо підхід до вивчення історіографії даної проблеми, який передбачає почерговий аналіз радянської та сучасної історико-педагогічної літератури, присвяченої розвитку професійно-технічної, вищої, педагогічної освіти, професійної перепідготовки та інших аспектів, пов'язаних з цих багатогранним явищем.

Сучасна педагогічна наука розглядає професійно-технічну освіту як складову системи освіти і форму професійної освіти, що є комплексом педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на

оволодіння знаннями, уміннями й навичками у певній галузі професійної діяльності, як розвиток компетентності і професіоналізму, виховання загальної та професійної культури [12].

За відсутності спеціальних досліджень це питання фрагментарно висвітлювалося в роботах з історії народної освіти. В концентрованому вигляді воно відображено у дисертації М.Яценка [26] про розвиток професійно-технічної освіти в західних областях УРСР за післявоєнного періоду. Автор у викривленому світлі показує стан фахового шкільництва в Галичині, Закарпатті, Буковині у першій третині ХХ ст.: применшує кількість державних закладів, де навчали робітничих спеціальностей; критикує їх за “недоступність” для дітей трудящих через високу платню, за “буражуазно-націоналістичну спрямованість” змісту виховання, що ґрунтувався на “приватновласницькій ідеології... монархізмі, шовінізмі”, а про приватні заклади і курси такого типу взагалі не згадує. При цьому, відзначимо для порівняння, розвиток ремісничих, гірничих, сільськогосподарських та інших видів професійно-технічних закладів у Наддніпрянській Україні у ХІХ - на початку ХХ ст., показувався у доволі виважених тонах [20; 21], ін.

Згідно із загальноприйнятою схемою розвиток профтехосвіти в Україні поділявся на два періоди. При висвітленні першого (1959-1972 рр.) увага зосереджувалася на формуванні єдиного типу навчальних закладів; зміцненні навчально-виробничої бази, посиленні значення виробничого навчання та пошуку нових змісту і форм роботи. Другий етап (з 1972 р.) висвітлювався в ракурсі реформувань, згідно з якими учням стали давати не лише робітничі спеціальності, а й середню освіту. Еволюція змісту навчання у професійно-технічних закладах детермінувалася загальними змінами, що відбувалися у промислово-виробничому комплексі республіки та країни, однак керівництво нею, попри створення при Раді Міністрів УРСР спеціального управління, здійснювалося за чіткою управлінською вертикаллю з Москви.

По-своєму унікальним є доробок Б.Ступарика, що в різних ракурсах розкриває поступ професійно-технічної освіти на Прикарпатті. По-перше, ця

проблема відображена у мемуарах, де на прикладі Івано-Франківського ПТУ № 3, в якому він директорував у 1960-70-х рр., детально розкривається організація навчально-виховного процесу в закладі й у такому контексті характеризується розвиток цієї освітньої сфери в Україні [24, 76-133]. По-друге, її поступ на Прикарпатті та в інших областях західного регіону за роки радянської влади з'ясовується у низці наукових розвідок автора, який фактографічний матеріал подає через призму власного досвіду. Відтак, по-третє, науковець підійшов до її розгляду у широкій ретроспективі: на початку 1990-х рр. він один з перших дослідив розгортання фахової освіти в регіоні з кінця ХІХ ст., коли вона почала кристалізуватися як окремий освітній напрям [23, 56-67]. Отож, маємо приклад своєрідного творчого шляху до осмислення даної проблеми, що відображає її бачення з позицій педагога-практика, мемуариста, вченого-аналітика.

Напрацьований інтеграл висвітлення системи фахового шкільництва дещо урізноманітнює її висвітлення в окремих регіонах. Виокремлюючи дві основні підсистеми — державну і приватну, науковці аналізують стан і розвиток фахової освіти за типами навчальних закладів (промислові, фахові, торговельні, рільничі); за рівнем підготовки кадрів (вищі, середні, нижчі); за формою власності (державні, приватні, крайові), за відомчою приналежністю (промислові, торговельні). У таких ракурсах заглиблюються в аналіз дидактико-методичних аспектів організації в них навчально-виховного процесу. Можемо говорити про досить чітке окреслення регіональної специфіки структурно-територіальної мережі фахових шкіл у Галичині (розташовані у повітових містах центральні заклади мали місцеві філіали, при яких діяли фахові курси), на Буковині, Волині, Закарпатті.

На перетині персоналістики та інших наукових напрямів активізувалося вивчення діяльності окремих діячів з розбудови фахової освіти в регіоні. Цю тенденцію ілюструють праці З.Гіптерс, Г.Дегтярьова, І.Курляк [4], О.Ковальчук [9] про громадського і кооперативного діяча, педагога Д.Коренця, який відіграв

визначну роль у розвитку теорії і практики та організації фахового шкільництва у Галичині наприкінці ХІХ – першій половині ХХ ст.

Радянська та сучасна українська історіографія нагромадила значний масив різнопрофільної наукової літератури з даної проблеми. Вона виглядає доволі розмаїтою в тематично-змістовному відношенні, тож за цією ознакою можна поділити її на чотири наступні групи: 1) узагальнюючі праці про розвиток вищої освіти в Україні; 2) регіональні дослідження про її розвій в областях; 3) студії з історії розвитку окремих вищих навчальних закладів; 4) публікації, присвячені різним аспектам їх функціонування тощо. Ця література відзначається синкретністю, що пояснюється поліфонією, багатогранністю феномену вищої освіти. Ідеться про накладання і взаємопереплетення таких компонентів та окремих феноменів, як педагогічна освіта, наука, підготовка кадрів національної інтелігенції тощо. Дана обставина ускладнює її історіографічний аналіз.

У даному випадку вища освіта в регіоні висвітлювалася як окреме суспільне та історико-педагогічне явище, характер якого обумовлювався не лише ідейно-політичною доцільністю, а й потребами розв'язання освітніх завдань. А в роботі В.Боролюка [2] розвиток вищої освіти вже розглядається не як самостійне, самодостатнє явище, а як складова ідеологічної машини, механізми функціонування якої визначалися компартійним апаратом. Її розвиток у західному регіоні УРСР показується не як окремий феномен, а як елемент загальнореспубліканської “матриці”, котра є копією загальносоюзної організаційної моделі та підпорядкована її керівній волі.

Своєрідне явище вітчизняної історіографії становлять видання з історії розвитку окремих вишів західного регіону України. Вони здебільшого приурочувалися черговим ювілеям та мають схожу змістову структуру, розкриваючи загальні й особливі риси поступу, як старих університетських центрів Львова і Чернівців, так і новостворених за радянської влади обласних педінститутів в Івано-Франківську, Луцьку та ін.

Важливою складовою професійної освіти є педагогічна, під якою у широкому сенсі розуміють фахову підготовку осіб, причетних до навчання і виховання зростаючого покоління. В радянській науці регіональний аспект її розвитку представлений слабо, позаяк у працях з історії освіти дорадянського періоду автори акцентували на утисках і дискримінації українського учительства, а сам процес його підготовки, особливо у національних приватних закладах, відверто ігнорувався.

Сучасна вітчизняна історіографія представила чималий доробок з історії розвитку педагогічної освіти у західноукраїнському регіоні за дорадянського та новочасного державного періодів. Відзначимо три притаманні їй особливості. По-перше, окрім спеціальних історико-педагогічних праць дана проблема активно розглядалася в дослідженнях, присвячених іншим складовим системи освіти - дошкільно, початковій, середній тощо. По-друге, розвиток педагогічної освіти вивчався або відносно усієї України, або окремих регіонів - Галичини, Закарпаття, Буковини, Волині. Уникання її розгляду у масштабі усіх західноукраїнських земель зумовлене не стільки обмеженістю наукового світобачення, скільки складними багаторівневими процесами її становлення у кожному із зазначених теренів, які цілком виправдано ставали предметом окремих комплексних досліджень. По-третє, складною і розмаїтою виглядає змістова спрямованість наукових студій з історії педагогічної освіти, де піднімалося широке коло питань, пов'язаних із соціальними вимогами до професійної підготовки учителя та його особистості загалом.

Педагогічна освіта з об'єктивних причин знаходиться в центрі уваги сучасної педагогічної науки. Її вивчення стимулюють численні спеціалізовані фахові періодичні видання. Щороку проводилося десятки науково-практичних конференцій з різних питань підготовки учителів. Вибірковий аналіз матеріалів опублікованих за результатами таких конференцій, що відбулися в західних областях України позує, що від 10 до 40 % виступів присвячувалося регіональним історико-педагогічним проблемам.

Найоптимальнішим вважаємо підхід, який передбачає з'ясування спершу регіонального зрізу наукового доробку з історії педагогічної освіти в Україні, відтак аналіз досліджень про її розвиток у західному регіоні.

Існує численна група праць з теорії і практики та організації і управління процесом підготовки вчителів, підвищення їх кваліфікації у другій половині ХХ - на початку ХХІ ст. Методом вибіркового аналізу типологізуємо цей доробок на прикладі монографічних і дисертаційних досліджень про організацію науково-методичної роботи з учителями початкової школи [11]; діяльність місцевих органів освіти з підвищення кваліфікації та управлінської компетентності педагогічних кадрів в Україні [8], Р.Вдовиченко [3]; про навчально-виховну роботу з обдарованою молоддю та художню творчу діяльність студентів у вищих навчальних педагогічних закладах України [18] тощо. Вони не дають цілісного уявлення про розвиток відповідних явищ у її західному регіоні, однак розкривають досвід обласних педвузів у зазначених сферах та показують як загальнодержавні реформи, заходи реалізовувалися на регіональному рівні. Незначну частку історико-педагогічна регіоналістика складає у масиві праць про розвиток системи післядипломної освіти в Україні.

Важливу віху у концептуалізації знань про розвиток педагогічної освіти в Галичині за міжвоєнного періоду знаменує науковий доробок Т. Завгородньої у вигляді монографій [7] та численних статейних публікацій. Здійснивши детальну реконструкцію її структури і становища, вчена розкрила розвиток теорії і практики навчання в закладах професійної підготовки вчителів для українських народних шкіл, а також дослідила зміст дидактико-методичного аспекту підвищення їх професійної кваліфікації. Важливе методологічне значення для осмислення історичної ретроспективи педагогічної освіти в Україні мають сформульовані Т. Завгородньою висновки про системний вплив на професійну підготовку учительських кадрів новітніх досягнень європейської психолого-педагогічної науки та про зорієнтованість такої роботи на реалізацію мети національної школи, що знаходило вияв в оновленні змісту навчально-виховного процесу й активізації його діяльнісного компонента.

Схожою є ситуація і щодо вивчення педагогічної освіти на Буковині, де представники наукової школи О.Пенішкевич [15] та ін. відіграли вагомий роль у дослідженні її розвитку в ХІХ - на початку ХХ ст., а становище у цій сфері за міжвоєнного періоду з'ясовано слабше. Проблема розкривається у статейних публікаціях та в розрізі комплексних студій про розвиток в краї українського шкільництва, народних шкіл [10], середньої освіти [16, 137-143] тощо. Цей доробок відзначається глибоким проникненням у зміст і методичне забезпечення діяльності з підготовки і підвищення кваліфікації кадрів: показані генеза, нормативно-правове регулювання, формування мережі відповідних закладів та інституцій тощо. Детально аналізуються навчальні плани, програми, література, за якими здійснювалася підготовка педагогів за різними рівнями і кваліфікаціями, вимоги до складання іспитів та особи самого вчителя.

Глибоко, предметніше дидактично-методичний аспект представлено у статейних публікаціях про розвиток педагогічної освіти на Закарпатті наприкінці ХІХ - ХХ ст. О. Богів [1, 170-175.], М.Демчак, М.Опачко [5, 66-70.], Г.Розлуцька [22], Г.Олійник [13, 22-27.] та ін.). Дослідники з'ясовують зміст та організацію навчання у семінаріях і т. зв. педагогічних академіях - своєрідному типі закладів, де здійснювали підготовку вчителів для української народної школи, виходячи з особливостей суспільного становища та рівня педагогічної думки краю за міжвоєнного періоду.

Виразно у вітчизняній науці окреслена сутність медичної освіти, яка, будучи тісно пов'язаною із системами загальної освіти та охорони здоров'я, за всіма ознаками належить до вищої професійної, бо завершується отриманням певної професійної кваліфікації [17, 478-479.]. Нагромаджений науковий доробок дає уявлення про основні контури її півтисячолітнього розвитку у західному регіоні України.

За доби державної незалежності окреслилися нові тенденції дослідження регіональної історії медичної освіти. Завдяки диференціації наукових підходів вона стала вивчатися не лише як складова медичної науки, але й в ракурсах загальної історії, історії педагогіки тощо. Її осмислення відбувається у різних

інституційно-освітніх, територіальних, хронологічних площинах. При цьому зберігається “корпоративна домінанта”: провідну роль в осмисленні історії медичної освіти продовжують відігравати фахівці цієї галузі, тож внесок у її вивчення фахових педагогів й істориків менш значущий. Порівняно з доробком радянських науковців, розширилася тематика й змінилися ракурси осмислення історії медичної освіти на західноукраїнських землях.

Таким чином, науковий доробок про розвиток професійної освіти на західноукраїнських землях має чи не найскладнішу архітектуру порівняно зі студіями, присвяченими іншим галузям педагогічної науки та освіти. Це пояснюється її внутрішньою структурною багат шаровістю, корпоративним характером вивчення окремих складових, іншими чинниками. За виключенням вищої школи та медичної галузі, загалом важко говорити про наступність між радянською та сучасною історіографією розвитку професійної освіти в регіоні. Причини цього полягають не лише у відмінних наукових парадигмах, а й у зосередженості на різних хронологічних періодах: у першому випадку науковці зосереджувалися виключно на радянських освітніх реаліях, у другому - на освітніх процесах і явищах дорадянського, а також сучасного періодів. Окрім педагогічної, доволі слабо досліджено дидактичні аспекти інших галузей професійної освіти. Вони розглядаються у тісному зв'язку з розвитком науки представниками відповідних галузей знань (медицини, історії, математики тощо). Це залишає великий простір для осмислення таких освітніх феноменів з позицій педагогічної науки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богів О. Особливості розвитку шкільної та педагогічної освіти на Закарпатті у 20-30-ті рр. ХХ ст. / О. Богів // Педагогічні інновації у фаховій освіті: зб. наук. пр. - Вип. 2. - Ужгород: ЗакДУ, 2011. - С. 170-175.

2. Боролюк В.К. Развитие высшего образования в Украинской ССР в условиях развитого социализма (на материалах западных областей УССР, 1959-1975 гг.): дис...к. и. н. : 07.00.02 / В.К. Боролюк. - К., 1980. - 218 с.

3. Вдовиченко Р.Т. Діяльність міського управління освіти з підвищення управлінської компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів: дис... к. п. н.: 13.00.01/ Р.Т. Вдовиченко. - К., 2006. - 280 с.

4.Гіптерс З. В. Денис Коренець - розвиток фахового шкільництва(кінець ХІХ — початок ХХ століття) / З. В. Гіптерс, Г. С. Дегтярьова, І. Є. Курляк // Єдність раціонального та емоційно-почуттєвого в освітньо-виховних системах: наук.-метод. зб. - Харків, 1996. - С. 181-183

5.Демчак М. Розвиток і становлення професійної педагогічної освіти на Закарпатті: етапи і чинники / М.Демчак, М.Опачко // Наук. вісн. Ужгородського нац. ун-ту: Педагогіка. Соціальна робота. - 2012. - Вип. 25. - С. 66-70.

6.Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / Гол. ред. В.Г.Кремінь. - К.: Юрінком Інтер, 2008. - 1040 с.

7.Завгородня Т. Дидактична думка в Галичині (1919 – 1939 роки) / Т. Завгородня. – Івано-Франківськ: Плай, 1998. – 167 с.; Завгородня Т. Зміст початкової освіти в українських школах на західноукраїнських землях (1919-1939 рр.): монографія / Т. Завгородня, Г. Лемко. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника, 2011. – 212 с., с. 96-140; Завгородня Т. Підвищення кваліфікації вчителів Галичини (1919-1939 року): Дидактичний аспект / Т. Завгородня. - Івано-Франківськ: Плай, 1999. - 88 с.; Завгородня Т. Підготовка вчителів для української народної школи в Галичині (1919-1939 рр.) / Т. Завгородня. - Івано-Франківськ: Плай, 1999. - 135 с.

8.Капченко О.Л. Діяльність районних відділів народної освіти з підвищення кваліфікації педагогічних кадрів України (1945-1990 рр.): дис... к. п. н.: 13.00.01 / О.Л.Капченко. - К., 2000. - 196 с.

9.Ковальчук О.Б. Освітня діяльність і педагогічні погляди Дениса Коренця в контексті розвитку українського кооперативного шкільництва у Галичині (кінець ХІХ – перша половина ХХ ст.): дис...к. п. н.: 13.00.01 / Львівський нац. ун-т імені Івана Франка / О.Б. Ковальчук. – Львів, 2000. – 268 с.

10.Кобилянська Л.І. Становлення і розвиток українських народних шкіл на Буковині (70-ті рр. ХVІІІ – початок ХХ століття): Автореф. дис...к. п. н.: 13.00.01 / Прикарпатський ун-т імені Василя Стефаника / Л.І. Кобилянська. – Івано-Франківськ, 1998 – 17 с.

11.Матвеева Н. О. Організація науково-методичної роботи з учителями початкової загально-освітньої школи в Україні (1945-1990 рр.): Автореф. дис... к. п. н.: 13.00.01/ Н.О.Матвеева. - Івано-Франківськ, 2009. - 20 с.

12.Ничкало Н.Г. Професійно-технічна освіта / Н.Г.Ничкало // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / Гол. ред. В.Г.Кремінь. - К.: Юрінком Інтер, 2008. - С. 735-737.

13.Олійник Г. [Г.Лемко] Підготовка вчителя української народної школи в педагогічних академіях Закарпаття (30-і роки ХХ ст.) / Г.Олійник // Проблеми педагогічних технологій. - Луцьк, 2002. - Вип. 3. - С. 22-27.

14.Педагогічний словник / За ред. Ярмаченка М.Д. - К.: Педагогічна думка, 2001. - 514 с. - Т2, С. 212-221.

15.Пенішкевич Д.І. Становлення та розвиток професійної освіти на Буковині в кінці XVIII - на початку XX століття / Д.І. Пенішкевич, Л.І.Тимчук. – Чернівці: Рута, 1998; Пенішкевич Д. Формування змісту класичної гімназійної освіти на Буковині в першій половині XIX ст. / Д.Пенішкевич, І.Петрюк // Шлях освіти. - 1997. - Ч. 1. - С. 51-52.

16.Петрюк І. Історіографія розвитку загальної середньої освіти на Буковині кінця XVIII – початку XX ст. // Наук. вісник Чернівецького ун-ту: зб. наук. пр.: Педагогіка та психологія. - Вип. 99. - Чернівці: Рута, 2000. - С. 137-143.

17.Пилип Г. М. Розвиток вищої медичної освіти в західних областях України (40-90-ті роки XX ст.): дис...к. п. н.: 13.00.01 / Чернівецький нац. ун-т імені Юрія Федьковича / Г. М. Пилип. – Чернівці, 2010. – 240 с.

18.Прокопів Л. Навчально-виховна робота з обдарованою молоддю у вищих навчальних педагогічних закладах України (друга половина XX ст.): Монографія / Л. Прокопів. - Івано-Франківськ: Плай, 2005. - 256 с.

19.Професійна освіта: Словник: навч. посіб / Укл. С.У.Гончаренко та ін. / За ред. Н.Г.Ничкало. - К.: Вища школа, 2000. - 380 с.

20.Пузанов М.Ф. Очерки истории профтехобразования в Украинской ССР / М.Ф.Пузанов, Г.И. Терещенко. – К.: Вища школа, 1980. – 284 с.

21.Радченко І.А. Професійно-технічна освіта // Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X— поч. XX ст.) / За ред. М.Д.Ярмаченка та ін. - К.: Радян. школа, 1991. - С. 187-196.

22.Розлуцька Г. Організація діяльності закладів професійної освіти в Ужгороді у 20-30-х роках XX ст. / Г.Розлуцька, І.Дацків // Наук. вісн. Ужгородського нац. ун-ту: Педагогіка. Соціальна робота. - 2012. - Вип. 25. - С. 173-175; Розлуцька Г. Розвиток професійної педагогічної освіти на Закарпатті у чехословацький період / Г.Розлуцька // Наук. вісн. Ужгородського ун-ту: Педагогіка. Соціальна робота. - Ужгород, 2011. - Вип. 22. - С. 138-141.

23.Ступарик Б. З історії розвитку гімназійної освіти / Б.Ступарик // Український освітній журнал. - Львів, 1994. - № 1. - С. 56-67.

24.Ступарик Б. З порога вічності: Автобіографічна сповідь / Б. Ступарик. - Івано-Франківськ: Нова зоря, 2005. - 208 с.

25.Цехмістер Я.В. Медична освіта // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / Гол. ред. В.Г.Кремінь. - К.: Юрінком Інтер, 2008. - С. 478-479.

26.Яценко Н.А. Развитие профессионально-технического образования в западных областях УССР (1944-1969 гг.): Автореф. дисс... к. п. н.: 13.00.01 / Н.А.Яценко. – Одесса,1973. - 21 с.

Стражникова И.В.

**ЭВОЛЮЦИЯ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ ЗАПАДНОГО РЕГИОНА УКРАИНЫ
(историографический аспект)**

Главные достижения в исследовании этой проблематики представили современные ученые, которые также сосредоточились на изучении эволюции организации и содержания учебы в разных типах учебных заведений западноукраинских земель. Значительная часть наработки о развитии разных составляющих системы профессионального образования в западном регионе подготовлена специалистами в отрасли исторической науки, что обусловило послабление изучения дидактичных аспектов и расширяет перспективы их осмысления с позиций педагогической науки. Ценным опытом подготовки фундаментальных коллективных исследований, как стратегического направления отечественной историко-педагогической науки, стала реализация масштабного научного проекта в виде серийного издания о высшем педагогическом образовании в Украине. Накоплена значительная наработка о развитии профессионального образования в общеобразовательных и специальных заведениях. Сложностью, многослойностью отмечается архитектура историографии отдельных направлений, отраслей, средств общего и непрерывного образования.

Ключевые слова: профессиональное образование, Западный регион Украины, историография, учебные заведения, исследования.

Strazhnikova I.V.

**EVOLUTION OF DEVELOPMENT OF TRADE EDUCATION OF
WESTERN REGION OF UKRAINE (historiography aspect)**

Main achievements in research of this problem were presented by modern scientists which was also concentrated on the studying of the evolution of organization and maintenance of studies in the different types of educational establishments of westukrainian earths. Considerable part of the work about development of the different constituents of the system of trade education in a western region geared-up specialists in the branch of historical science, that stipulated indulgence of studying of didactics aspects and extends the prospects of their comprehension from positions of the pedagogical science. By valuable experience of the preparation of fundamental collective researches, as strategic direction of domestic historical-pedagogical science, realization of scale scientific project became as serial edition about the higher pedagogical education in Ukraine. Considerable work is accumulated about development of the trade education in the general and special establishments. By complication, the multi-layeredness is mark architectonics of historiography of separate directions, industries, facilities of universal and continuous education.

Keywords: trade education, the Western region is Ukraine, historiography, educational establishments, researches.